

Bryndís Kristinsdóttir,
klíniskur tannsmíðameistari,
Skiptiholti 50 C
105 Reykjavík.
S: 588-6612 & 894-2020

Alþingi
Erindi nr. P 140/185
komudagur 14.11.2011

Reykjavík, 14. nóvember 2011

Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík

Undirrituð óskar eftir að koma eftirfarandi umsögn við frumvarp til laga um heilbrigðisstarfsmenn, mál 147 á framfæri.

1. Grein nr. 33 í lagafrumvarpinu fjallar um brottfall á lögum við gildistöku lagafrumvarpsins. Í lið 15 í greininni er talað um Lög um starfsréttindi tannsmíða nr. 109/2000, sem þau væru almenn lög um tannsmíði. Hið rétta er að lög 109/2000 eru sérlög um réttindi, sem aflað var erlendis með námi og prófi í "klíniskum tannsmíðum" í Danmörku, til viðbótar almennum iðnaðarréttindum í tannsmíði og viðurkennd af Iðnaðarráðuneytinu, með útgáfu sérstaks starfsleyfis. (sjá lög 109/2000. Sjá þskj 246 frá 125 löggj.þ., Reglugerð 904/2000 og Reglur 937/2000)

2. Samkvæmt lögum þessum hafa 9 tannsmíðameistarar fengið sérstakt leyfisbréf frá Iðnaðarráðuneytinu til þess að starfa sjálfsætt hér á landi, sem klíniskir tannsmíðir. (sjá skrá um starfsleyfi)

3. Hér gætir einhvers misskilnings, ef álitid er að iög 109/2000 gildi um tannsmíði almennt. Um tannsmíði, sem iðnaðarmenn, gilda Iðnaðarlög nr.42 frá 18 maí 1978 og taka til reksturs hvers konar iðnaðar í atvinnuskyni og þar með talinn handiðnaður. Það er því ekki rétt sem stendur í athugasemdum við lagafrumvarpið, undir lið15, um ákvæði gildandi laga að " Tannsmíði er löggilt iöngrein og um tannsmíði gilda lög um starfsréttindi tannsmíða, nr. 109/2000, reglugerð nr. 904/2000, um starfsréttindi tannsmíð, og reglur nr. 937/2000 um takmörkun á starfsréttindum tannsmíða. Tannsmíðir með meistararéttindi geta á eigin ábyrgð smíðað tanngóma og þá m.a. unnið að töku móta og mátun" Tannsmíðameistarar almennt geta ekki á eigin ábyrgð smíðað tanngóma. (sjá lið 2)

4. Samkvæmt grein nr. 33. Brottfall laga, er listi yfir þau lög sem falla brott með gildistöku á lagafrumvarpinu um heilbrigðisstarfsmenn. Þar á meðal er talin upp í lið 15 lög 109/2000, sem eins og bent er á hér að ofan eru sérlög um réttindi, sem aflað er erlendis til viðbótar almennum iðnaðarréttindum.

Í athugasemdum við lagafrumvarpið er talað um að „tannsmíðir með meistararéttindi geta á eigin ábyrgð smíðað tanngóma“. Þetta er einfaldlega ekki rétt. Það eru aðeins þeir tannsmíðir sem lög 109/2000 eiga við, sem það geta. Aðrir tannsmíðameistarar geta ekki smíðað tanngóma sjálfstætt.

Í lagafrumvarpinu er ævinlega gengið út frá því að tannsmíðir séu í dag heilbrigðisstétt. Það er ekki rétt þeir eru iðnaðarmenn og er því verið að gjörbreyta starfsgrundvelli þeirra.

5. Mál 147 virðist vera endurupptekning á máli 116 frá 138 löggjafarþingi. Landlæknisembættið gaf umsögn sína þá og er vísað til hennar en þar segir m.a.

Um 3. gr. Tilgreining löggiltra heilbrigðisstétta.

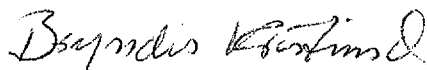
Einni stétt hefur verið bætt við upptalningu heilbrigðisstétta, þ.e. tannsmíðum. Í greinargerð með 3. gr. framvarpsins eru taldir upp ýmsir aðilar sem haft var samráð við áður en ákveðið var að leggja til að tannsmíðir yrðu heilbrigðisstétt. Landlæknisembættið var ekki þar á meðal og hefur ekki verið gefinn kostur á að tjá sig um þessa breytingu fyrir en nú. Landlæknisembættið telur að fara verði mjög varlega í að fjölgja heilbrigðisstéttum og hafa embættinu ekki verið kynnt rök fyrir því að gera tannsmíði að heilbrigðisstétt, fremur en að tannsmíði verði áfram löggilt iðngrein.

Bent er sérstaklega á að embættið telur ekki vera rök fyrir því að gera tannsmíði að heilbrigðisstétt, fremur en að tannsmíði verði áfram löggilt iðngrein.

Niðurstaða:

Með þessu brottfalli laga 109/2000 er verið að svipta Klíniska tannsmíðameistara atvinnuréttindum, sem þeir hafa hlotið samkvæmt eldri lögum. Það hlýtur að vera vilji löggjafans að svo sé ekki og vil ég því koma á framfæri þeirri ósk minni að hugað sé betur að brottfalli laga 109/2000 án þess að sambærileg lög um starfsréttindi komi í staðin. Lagafrumvarpið tekur ekki á því hvað komi í staðin fyrir lög 109/2000

Með vinsemd og virðingu

Bryndís Kristinsdóttir
Klíniskur tannsmíðameistari.

Tannsmiðir.

Skrá yfir þá sem fengið hafa starfsleyfi samkvæmt lögum nr. 109/2000 um starfsréttindi tannsmiða.

Aðalheiður Svana Sigurðardóttir, kt. 040367-5009.
Fékk leyfi 23. mars 2001.

Arnheiður Kristinsdóttir, kt. 210540-3699.
Fékk leyfi 7. febrúar 2001.

Birta Jóhannesdóttir, Kt 110270-5779.
Fékk leyfi 1. september 2008.

Bryndís Kristinsdóttir, kt. 210540-3509.
Fékk leyfi 7. febrúar 2001.

Garðar Haukdal Magnússon, kt. 060764-7869.
Fékk leyfi 28. febrúar 2003.

Halldóra Friðriksdóttir, kt. 200550-4129.
Fékk leyfi 23. mars 2001.

Haukur Jens Jacobsen, kt. 030369-3279.
Fékk leyfi 28. febrúar 2003.

Íris Bryndís Guðnadóttir, kt. 071142-2809.
Fékk leyfi 7. febrúar 2001.

Kolbrún H. Magnúsdóttir, kt. 300742-2389.
Fékk leyfi 7. febrúar 2001.

Lög um starfsréttindi tannsmiða

2000 nr. 109 25. maí

Ferill málsins á Alþingi. Frumvarp til laga.

Tóku gildi 6. júní 2000. Breytt með L. 88/2008 (tóku gildi 1. jan. 2009 nema brbákv. VII sem tók gildi 21. júní 2008) og L. 162/2010 (tóku gildi 1. jan. 2011).

■ **1. gr.** Tannsmiðir með meistararéttindi geta á eigin ábyrgð smíðað tanngóma og þá m.a. unnið að töku móta og mátun, enda séu ekki sjúklegar breytingar eða meðfæddir gallar í munni eða kjálka viðskiptavinar samkvæmt læknisvottorði, svo og gert við tanngóma og tannparta. Að smíði tannparta á eigin ábyrgð skulu þeir starfa í samvinnu við tannlækni.

Ákvæði 1. mgr. haggja ekki rétti tannsmiða til annarra starfa í löggiltri iðngrein sinni. Þau haggja heldur ekki rétti tannlækna eða þeirra sem starfa undir handleiðslu og á ábyrgð tannlækna til að vinna við töku móta og mátun né áunnum réttindum þeirra samkvæmt ákvæðum eldri laga.

■ **2. gr.** Brot, sem framin eru af ásetningi eða stórfelldu gáleysi gegn ákvæðum laga þessara, varða sektum nema þyngri refsing liggji við samkvæmt öðrum lögum.

...¹⁾

¹⁾L. 88/2008, 233. gr.

■ **3. gr.** Iðnaðarráðherra skal með reglugerð¹⁾ setja nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara. Þar skal hann kveða á um það með hvaða skilyrðum tannsmiðir skuli sækja námskeið til að geta öðlast starfsréttindi samkvæmt lögum þessum. Ráðherra skal, að höfðu samráði við [velferðarráðherra],²⁾ setja reglur³⁾ um að hluti af starfi tannsmiða skv. 1. mgr. 1. gr. skuli unninn í samstarfi við tannlækni og reglur um skilyrði starfsleyfis, og skal landlæknir hafa eftirlit með þessum þáttum.

¹⁾Rg. 904/2000. ²⁾L. 162/2010, 70. gr. ³⁾Rgl. 937/2000.

■ **4. gr.** Lög þessi öðlast þegar gildi.

■ **5. gr.** ...

REGLUGERÐ um starfsréttindi tannsmiða.

1. gr.

Til þess að geta öðlast réttindi til starfa á eigin ábyrgð samkvæmt lögum nr. 109/2000 um starfsréttindi tannsmiða skulu tannsmiðir sækja námskeið, er iðnaðarráðherra metur fullnægjandi, eða afla menntunar með sambærilegum hætti. Haft skal samráð við sérfróða aðila um umfang námskeiða ef nauðsyn krefur. Iðnaðarráðherra gerir kröfur um fullnægjandi tímasókn og frammistöðu á námskeiðum.

Bæði meistarar og sveinar í tannsmíði geta sótt námskeið þessi en meistararéttindi eru skilyrði fyrir veitingu starfsréttinda af hálfu iðnaðarráðherra. Samráð skal haft við Tannsmiðafélag Íslands og eftir atvikum aðra aðila um veitingu réttindanna ef nauðsyn krefur.

Menntun, sem aflað hefur verið, má iðnaðarráðherra meta sem ígildi námskeiða og hluta þeirra, svo og starfsreynslu, enda sé, eftir því sem við á, leitað samráðs við viðkomandi aðila um slíkt mat.

2. gr.

Áður en tannsmiðir með réttindi hefja á eigin ábyrgð smíði tanngóma og vinna þá m.a. að töku móta og mátun skal viðskiptavinur framvísa vottorði læknis eða tannlæknis um að ekki séu sjúklegar breytingar eða meðfæddir gallar í munni viðkomandi viðskiptavinar.

Ef tannsmiðir með réttindi smíða tannparta á eigin ábyrgð og vinna þá m.a. að töku móta og mátun skulu þeir fara eftir reglum sem iðnaðarráðherra setur þess efnis að hluti af starfi tannsmiða skv. 1. mgr. 1. gr. laga nr. 109/2000 um starfsréttindi tannsmiða skuli unninn í samstarfi við tannlækni. Gengið skal frá samstarfi tannsmiðs og tannlæknis um smíði tannparta skriflega áður en eiginleg smíði hefst. Þarf þá ekki sérstakt heilbrigðisvottorð enda hafi tannlæknir skoðað viðskiptavin. Eiginleg smíði tannparts telst eigi hafin við það eitt að viðskiptavinur leiti til tannsmiðs. Landlæknir skal hafa eftirlit með samstarfi um smíði tannparta, sbr. 2. málsl. 3. gr. og 5. gr. laganna.

Tannsmiðir með réttindi skulu fullnægja frekari skilyrðum sem sett kunna að vera í öðrum lögum en lögum um starfsréttindi tannsmiða.

3. gr.

Reglugerð þessi, sem sett er með heimild í 3. gr. laga nr. 109/2000 um starfsréttindi tannsmiða, öðlast þegar gildi.

Iðnaðarráðuneytinu, 1. desember 2000.

Valgerður Sverrisdóttir.

Jón Ögmundur Þormóðsson.

Iðnaður - Reglur um takmörkun á starfsréttindum tannsmiða, nr. 937, 20. desember 2000

20. desember 2000 Nr. 937

Reglur um takmörkun á starfsréttindum tannsmiða.

1. gr.

Er tannsmiðir hafa öðlast réttindi til starfa á eigin ábyrgð samkvæmt lögum nr. 109/2000 um starfsréttindi tannsmiða og reglugerð á grundvelli laganna eru réttindin takmörkuð varðandi smíði tannparta samkvæmt reglum þessum.

2. gr.

Sé viðskiptavinur tannsmiðs með réttindi skv. 1. gr. með eina eða fleiri eigin tennur í munnholi og tannsmiður telur, að athugun og eftir atvikum mótatöku hans lokinni, að smíða þurfi tannpart í viðkomandi skal tannsmiðurinn, áður en eiginleg smíði tannpartsins hefst, vísa viðskiptavininum til tannlæknis til skoðunar á tönnum, munnholi og kjálkum og nauðsynlegrar forvinnu í því sambandi.

Gengið skal frá samstarfi tannsmiðs og tannlæknis um smíði tannparta skv. 1. mgr. skriflega áður en eiginleg smíði hefst af hálfu tannsmiðs og skal gerð smíðaáætlun sem tannsmiðurinn og tannlæknirinn semja um sín á milli.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. getur tannsmiður endursmíðað tannparta í viðskiptavini skv. 1. mgr. án þess að vísa þeim til tannlæknis ef tannlæknir hefur skoðað hann á síðustu tólf mánuðum og endursmíði fer fram í samræmi við áður gerða smíðaáætlun.

3. gr.

Tannsmiður með réttindi skv. 1. gr. má einungis samkvæmt fyrirmælum og undir eftirliti tannlæknis framkvæma ísetningu og breytingu á þeim bráðabirgðatannpörtum og tannpörtum sem festir eru við tannplanta í kjálkum eða við einingar sem felldar eru inn í gervitannkrónur eða í innlegg í eðlilegar tennur.

4. gr.

Reglur þessar, sem settar eru með heimild í 3. gr. laga nr. 109/2000 um starfsréttindi tannsmiða, öðlast þegar gildi.

Iðnaðarráðuneytinu, 20. desember 2000.

Valgerður Sverrisdóttir

Jón Ögmundur Þormóðsson

Iðnaðarlög

1978 nr. 42 18. maí

Ferill málsins á Alþingi. Frumvarp til laga.

Tóku gildi 6. júní 1978. Breytt með L. 21/1988 (tóku gildi 31. maí 1988), L. 19/1991 (tóku gildi 1. júlí 1992 nema 1. og 3. mgr. 29. gr. sem tóku gildi 17. apríl 1991), L. 23/1991 (tóku gildi 17. apríl 1991), L. 70/1993 (tóku gildi 1. jan. 1994; *EES-samningurinn*: VII. viðauki tilskipun 64/222/EBE, 64/224/EBE, 64/223/EBE, 68/363/EBE, 68/364/EBE, 70/522/EBE, 70/523/EBE og 86/653/EBE), L. 40/1997 (tóku gildi 29. maí 1997; *EES-samningurinn*: VII. viðauki tilskipun 64/427/EBE, 64/429/EBE, 68/365/EBE, 68/366/EBE og 82/489/EBE), L. 133/1999 (tóku gildi 11. jan. 2000), L. 7/2002 (tóku gildi 20. febr. 2002), L. 76/2002 (tóku gildi 17. maí 2002), L. 108/2006 (tóku gildi 1. nóv. 2006 skv. augl. C 1/2006) og L. 24/2007 (tóku gildi 29. mars 2007).

■ **1. gr.** Lög þessi taka til rekstrar hvers konar iðnaðar í atvinnuskyni. Til iðnaðar telst bæði handiðnaður og verksmiðjuíðnaður, hvaða efni eða orka, vélar eða önnur tæki sem notuð eru og hvaða vörur eða efni sem framleidd eru. Heimilisiðnaður skal undanskilinn ákvæðum laganna.

■ **2. gr.** Enginn má reka iðnað í atvinnuskyni á Íslandi eða í íslenskri landhelgi, nema hann hafi til þess fengið leyfi lögum þessum samkvæmt.

□ [Þrátt fyrir ákvæði laga þessara hafa ríkisborgarar eða lögaðilar aðildarríkja að samningnum um Evrópska efnahagssvæðið rétt til að starfa í iðnaði á grundvelli skuldbindinga Íslands um viðurkenningu á starfi og starfsþjálfun í iðnaði í öðru EES-ríki [svo og ríkisborgarar eða lögaðilar aðildarríkja stofnsamnings Fríverslunarsamtaka Evrópu ellegar Færeyingar eða lögaðilar í Færeyjum].¹⁾ Ráðherra getur kveðið nánar á um þennan rétt í reglugerð.²⁾

□ [Sýslumenn]³⁾ skulu staðfesta réttmæti gagna um starf og starfsþjálfun eftir að viðkomandi félagi iðnaðarmanna, m.a. landssamtökum meistara og sveina, hefur verið gefinn kostur á að segja álit sitt. Lögreglustjórar hafa eftirlit með framkvæmd þessara ákvæða. Ágreining um rétt má bera undir ráðherra og enn fremur leita úrskurðar dómstóla.⁴⁾

¹⁾L. 108/2006, 28. gr. ²⁾Rg. 495/2001, sbr. 809/2007. ³⁾L. 24/2007, 1. gr. ⁴⁾L. 40/1997, 1. gr.

■ **3. gr.** Hver maður getur fengið leyfi til að reka iðnað, handiðnað og verksmiðjuíðnað, ef hann fullnægir eftirgreindum skilyrðum:

1. [Er íslenskur ríkisborgari. Erlendur ríkisborgari, sem á lögheimili hér á landi og hefur átt það samfellt í a.m.k. eitt ár, skal þó vera undanþeginn skilyrði um íslenskt ríkisfang. Frá gildistöku laga um Evrópska efnahagssvæðið skulu ríkisborgarar annarra aðildarríkja Evrópska efnahagssvæðisins vera undanþegnir skilyrðum um íslenskt ríkisfang og búsetu hér á landi samkvæmt nánari ákvæðum sem ráðherra setur með reglugerð.¹⁾ [Ríkisborgarar aðildarríkja stofnsamnings Fríverslunarsamtaka Evrópu og Færeyingar njóta sams konar réttar og greint er frá í 3. másl.]²⁾]³⁾

2. Er lögráða.

3. Hefur forræði á búi sínu.

4. Hefur ekki hlotið dóm fyrir refsiverðan verknað, slíkan sem um ræðir í 68. gr.

hegningarlaga nr. 19/1940.

5. Hefur viðskiptaþekkingu, svo sem bókhaldskunnáttu, sem krafist er við burtfararpróf úr iðnskóla.

6. Fullnægir að öðru leyti skilyrðum þeim, sem sett eru í lögum þessum.

[Iðnaðarráðherra getur veitt undanþágur frá ríkisfangsskilyrði 1. tölul. og ákvæðum 4. og 5. tölul.]⁴⁾

¹⁾Rg. 620/1995. ²⁾L. 108/2006, 29. gr. ³⁾L. 70/1993, 2. gr. ⁴⁾L. 23/1991, 15. gr.

■4. gr. [Nú vill félag eða annar lögaðili reka iðnað og getur þá slíkur lögaðili fengið til þess leyfi, enda uppfylli framkvæmdastjórar og stjórnarmenn lögaðila og, sé um að ræða félag þar sem allir eða sumir félagsmanna bera fulla ábyrgð á skuldbindingum félagsins, þeir félagsmanna, sem fulla ábyrgð bera á skuldbindingum félagsins, skilyrði 2.–6. tölul. 3. gr. Sé um að ræða erlendan aðila eða íslenskan lögaðila, sem erlendur aðili á hlut í, skal enn fremur fullnægt skilyrðum laga um fjárfestingu erlendra aðila í atvinnurekstri.]¹⁾

¹⁾L. 23/1991, 15. gr.

■5. gr. Leyfi glatast, ef leyfishafi missir einhverra þeirra skilyrða, sem í 3. og 4. gr. segir, eða þeirra skilyrða, sem annars eru sett eða kunna að verða sett til að halda réttinum. Nú missir stjórnandi eða framkvæmdastjóri félags slíkra skilyrða, eða félag eða stofnun missir íslenskt heimilisfang, og skal þá aðili hafa komið málinu í löglegt horf innan 3ja mánaða frá því að breyting varð, en hafi ella fyrirgert leyfi sínu. Ráðherra getur þó lengt frestinn um 3 mánuði, ef sérstaklega stendur á.

■6. gr. Leyfi er bundið við nafn. Rétt er maka að halda áfram iðnaði látins maka síns án nýs leyfis, enda fullnægi makinn lögmaeltum skilyrðum.

Þú aðila, er leyfi hafði, má reka iðnaðinn, að því leyti sem sá rekstur er þáttur í skiptameðferð þess. Erfingi 16 ára eða eldri má reka iðnað arfleiddanda án nýs leyfis, þar til hann er fjárráða, ef hann að öðru leyti fullnægir skilyrðum 3. gr.

■7. gr. Greina skal í iðnaðarleyfi, hvers konar verksmiðjuíðnað heimilt sé að reka samkvæmt því og hvar hann megir reka. Ekki veitir leyfi heimild til að reka verksmiðjuíðnað annarrar tegundar en nefnd er í leyfi.

Veita má sama aðila leyfi til að reka verksmiðjuíðnað í fleiri en einni grein og leyfi til að reka verksmiðjuíðnað á fleiri stöðum en einum.

■8. gr. [Iðngreinar, sem reknar eru sem handiðnaður og löggiltar hafa verið í reglugerð¹⁾ iðnaðarráðherra, skulu ávallt reknar undir forstöðu meistara. Um löggildingu skal hafa samráð við menntamálaráðherra og landssamtök meistara og sveina.]²⁾

Meistari skal bera ábyrgð á að öll vinna sé rétt og vel af hendi leyst.

Rétt til iðnaðarstarfa í slíkum iðngreinum hafa meistara, sveinar og nemendur í iðngreininni. Heimilt er sérfélögum, sveina- og meistarafélagi í sömu iðn að gera sín á milli samning um það, að ráða megi ólært verkafólk til iðnaðarstarfa undir stjórn lærðs iðnaðarmanns um ákveðinn stuttan tíma í senn, þegar sérstaklega stendur á og brýn þörf er á auknum vinnukrafti í iðninni. Einnig getur hver og einn unnið iðnaðarstörf fyrir sjálfan sig og heimili sitt, enn fremur fyrir opinbera stofnun eða fyrirtæki, sem hann vinnur hjá, ef um minni háttar viðhald á eignum þessara aðila er að ræða.

Í sveitum, kaupúnum og þorpum með færri en 100 íbúa mega óiðnlærðir menn vinna að iðnaðarstörfum.

¹⁾Rg. 940/1999. ²⁾L. 133/1999, 1. gr.

■9. gr. Rétt til að kenna sig í starfsheiti sínu við löggilta iðngrein hafa þeir einir, er hafa sveinsbréf eða meistarabréf í iðngreininni.

■10. gr. [Hver maður getur leyst til sín meistarabréf ef hann fullnægir skilyrðum 3. gr., hefur

lokið sveinsprófi, unnið síðan undir stjórn meistara í iðngrein sinni eitt ár minnst og jafnframt lokið meistaraprófi í iðninni frá meistaraskóla. Eigi sveinn ekki vól á starfi undir stjórn meistara í nýrri iðngrein sinni fyrstu fimm árin eftir löggildingu hennar telst tveggja ára starf hans í þeirri grein jafngilt starfi hjá meistara en [sýslumaður]¹⁾ skal gefa viðkomandi félagi iðnaðarmanna, m.a. landssamtökum meistara og sveina, kost á að segja álit sitt á því hvort vól sé á slíku starfi. Sama gildir í iðngreinum þar sem ekki er starfandi meistari eða þar sem sveinn á af öðrum ástæðum sannanlega engan kost á starfi undir stjórn meistara.]²⁾

Meistarabréf veitir meistara leyfi til að reka þá iðngrein, er meistarabréf hans tekur til.

¹⁾L. 24/2007, 1. gr. ²⁾L. 133/1999, 2. gr.

■ **11. gr.** Sá hefur fyrirgert meistarabréfi sínu, sem missir einhvers þeirra skilyrða, er fullnægja þarf til þess að öðlast það.

■ **12. gr.** [[Sýslumaður],¹⁾ þar sem aðili á lögheimili, lætur af hendi meistarabréf og iðnaðarleyfi.]²⁾

Nú synjar [sýslumaður]¹⁾ um meistarabréf eða iðnaðarleyfi, eða ágreiningur verður um það, hvort aðili hafi misst rétt sinn, og er aðila þá rétt að bera málið undir iðnaðarráðherra. Enn fremur getur hann leitað úrskurðar dómstóla.

[[Iðnaðarráðherra gefur út sveinsbréf. Hann getur falið öðrum að gefa bréfin út að fullnægðum skilyrðum laga.]²⁾

Greiða skal gjald samkvæmt lögum um aukatekjur ríkissjóðs fyrir iðnaðarleyfi, meistarabréf og sveinsbréf.]³⁾

¹⁾L. 24/2007, 1. gr. ²⁾L. 7/2002, 1. gr. ³⁾L. 133/1999, 3. gr.

■ **13. gr.** Halda skal skrá yfir iðnaðarleyfi og meistarabréf, sem veitt eru lögum þessum samkvæmt.

Leyfishafar skulu jafnan tilkynna [sýslumanni]¹⁾ heimilisfang atvinnustöðvar sinnar og útibú og allar breytingar, er þar á verða. [Sýslumaður]¹⁾ framsendir síðan þær tilkynningar til skrár þeirrar, sem haldin er.

Ráðherra setur nánari fyrirmæli um þessi efni.

¹⁾L. 24/2007, 1. gr.

■ **14. gr. ...**¹⁾

¹⁾L. 7/2002, 2. gr.

■ **15. gr.** Það varðar sektum:

1. Ef maður rekur iðnað, án þess að hafa leyst leyfi, eða leyfir öðrum að reka iðnað í skjóli leyfis síns.

2. Ef maður tekur að sér störf meistara, án þess að hafa leyst meistarabréf.

3. Ef maður rekur löggilta iðngrein, án þess að hafa meistara til forstöðu.

4. Ef maður kennir sig í starfsheiti sínu við löggilta iðngrein, án þess að hafa rétt til þess samkvæmt 9. gr.

5. Ef maður eða fyrirtæki tekur nemendur til verklegs náms, enda þótt hann eða það eigi ekki rétt til þess, eða tekur nemendur til náms í annarri iðn en þeirri, sem hann er meistari í, eða heldur nemendur án löglegs samnings.

[6. Ef ríkisborgari eða lögaðili aðildarríkis að samningnum um Evrópska efnahagssvæðið eða stofnsamningi Fríverslunarsamtaka Evrópu ellegar Færeyningur eða lögaðili í Færeyjum starfar hér án þess að staðfesting skv. 3. mgr. 2. gr. liggi fyrir.]¹⁾

Sektir renna í ríkissjóð.

□...²⁾

¹⁾L. 108/2006, 30. gr. ²⁾L. 19/1991, 194. gr.

■**16. gr.** Heimilt er að dæma mann, er sekur gerist um ítrekað brot gegn lögum þessum, [til missis iðnaðarleyfis, meistarabréfs og sveinsbréfs],¹⁾ tímabundið eða jafnvel ævilangt, ef um mjög gróft brot er að ræða.

¹⁾L. 133/1999, 4. gr.

■**17. gr.** Óskert skulu atvinnuréttindi þeirra manna, er hlotið hafa þau samkvæmt ákvæðum eldri laga.

Frumvarp til laga

um starfsréttindi tannsmiða.

(Lagt fyrir Alþingi á 125. löggjafarþingi 1999–2000.)

1. gr.

Tannsmiðir með meistararéttindi geta á eigin ábyrgð smíðað og gert við tanngóma og tannparta og þá m.a. unnið við töku móta og mátun, enda séu ekki sjúklegar breytingar eða meðfæddir gallar í munni eða kjálka viðskiptavinar.

Ákvæði 1. mgr. haggja ekki rétti tannsmiða til annarra starfa í löggiltri iðngrein sinni. Þau haggja heldur ekki rétti tannlækna eða þeirra sem starfa undir handleiðslu og á ábyrgð tannlækna til að vinna við töku móta og mátun né áunnum réttindum þeirra samkvæmt ákvæðum eldri laga.

2. gr.

Brot, sem framin eru af ásetningi eða stórfelldu gáleysi gegn ákvæðum laga þessara, varða sektum nema þyngri refsing liggji við samkvæmt öðrum lögum.

Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal farið að hætti opinberra mála.

3. gr.

Iðnaðarráðherra skal með reglugerð setja nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara. Þar skal hann kveða á um það með hvaða skilyrðum tannsmiðir skuli sækja námskeið til að geta öðlast starfsréttindi samkvæmt lögum þessum. Iðnaðarráðherra getur sett reglur um að hluti af starfi tannsmiða skv. 1. mgr. 1. gr. skuli unninn í samstarfi við tannlækni.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Frumvarp þetta, sem samið hefur verið í iðnaðarráðuneytinu, var lagt fyrir Alþingi á 122. löggjafarþingi 1997–98 og er endurflutt nú með vissum breytingum. Því er ætlað að tryggja rétt tannsmiða með meistararéttindi til að geta starfað sjálfstætt í grein sinni, sem er löggilt iðngrein, við smíði og viðgerðir á tanngómum og tannpörtum og þá unnið á eigin ábyrgð við töku móta og mátun til að geta sinnt starfi sínu.

Úr ágreiningi, sem verið hafði uppi um það hvort tannsmiðir hefðu heimild að lögum til að vinna í munnholi viðskiptavina sinna við töku móta og mátun, var leyst með dómi Hæstaréttar Íslands í máli nr. 52/1995 7. desember 1995. Með hliðsjón af atvinnufrelsisákvæði stjórnarskrárinnar taldi rétturinn, sem benti á að sérstök lög um starfsréttindi tannsmiða hefðu ekki verið sett, að 6. gr. laga nr. 38/1985, um tannlækningar, fæli í sér nægilega skýra

takmörkun á atvinnufrelsi tannsmiða til þess að þeir gætu ekki unnið í munnholi manna í því skyni að setja í þá gervitennur eða tanngarða, með öðrum orðum tanngóma og tannparta. Hafði rétturinn við túlkun sína á þessari grein tannlækningalaganna mið af þeirri staðreynd að frá 1929 hefðu tannlæknar með vissum undantekningum samkvæmt tannlækningalöggjöf haft einkarétt á því að taka mót og framkvæma mátun og ekkert í athugasemdum með löggjöf um tannlækningar eða ræðu heilbrigðis- og tryggingamálaráðherra þar að lútandi á Alþingi, við meðferð frumvarps til gildandi laga, gæfi tilefni til að álíta að túlka bæri hin takmarkandi lagaákvæði öðruvísi. Taldi Hæstiréttur sig því ekki geta komist að annarri niðurstöðu að óbreyttum lögum. Í dómi héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-5483/1994 20. desember 1994 hafði hins vegar verið talið að takmörkun á atvinnufrelsi tannsmiðs að þessu leyti byggðist ekki á beinu og ótvíræðu lagaboði. Mismunandi niðurstöður dómstóla sýna að skiptar skoðanir hafa verið um túlkun ákvæða tannlækningalaga er snerta starfssvið tannsmiða.

Atvinnufrelsi skv. 75. gr. stjórnarskrárinnar má setja skorður með lögum, enda krefjist almannahagsmunir þess. Eigi verður þó annað séð en að það sé andstætt meginhugsun iðnaðarlaga, nr. 42/1978, að þeim sem hafa starfsréttindi í löggiltum iðngreinum á grundvelli þeirra sé í mikilvægum atriðum gert ókleift að sinna iðn sinni en tannsmiði hefur verið löggilt iðngrein frá því að menntamálaráðherra kvað á um það með setningu reglugerðar nr. 323/1972, sbr. nú síðast 2. gr. reglugerðar nr. 648/1999, um löggiltar iðngreinar. Í 8. gr. iðnaðarlaganna kemur fram að m.a. meistarar hafi rétt til iðnaðarstarfa í löggiltum iðngreinum og skv. 10. gr. laganna veitir meistarabréf meistara leyfi til að reka þá iðngrein er meistarabréf hans tekur til. Frumvarpi þessu er ætlað að bæta úr því að tannsmiðir, sem eru ekki heilbrigðisstétt, geti ekki að óbreyttum lögum sinnt mikilvægum þætti í starfi sínu á eigin ábyrgð en þurfi að treysta á aðra stétt, tannlækna, til að starfa samkvæmt iðnréttindum sínum.

Til að tannsmiðir geti samkvæmt framansögðu sinnt starfi sínu við smíði og viðgerðir á tanngómum og tannpörtum þykir sjálfsagt að þeir geti unnið við töku móta og mátun hjá viðskiptavini. Er þá tekið tillit til eðlis þessa starfsþáttar sem tengist heilbrigði manna eins og reyndar aðrir þættir í störfum tannsmiða. Taka móta af munni viðskiptavinar er enda óhjákvæmilegur þáttur í smíði tanngóma (eða tannparta). Fer mótatakan í stuttu máli þannig fram að svokallaðri skeið með kvoðu (mátefni) er þrýst upp á tannstæði í munnholi og harðnar hún síðan. Tanngómurinn er svo smíðaður og mátaður í samvinnu við viðskiptavininn sem velur útlit og lögum tanna í samráði við tannsmið. Mátefni það sem notað er til mótatökunnar er algerlega hættulaust og þrautreynt. Mátun á tanngómi er sem mótataka nauðsynlegur þáttur í tannsmíðinni.

Til stuðnings því að tannsmiðir geti unnið við mótatöku og mátun má benda á að undanþágur hafa tíðkast frá ákvæðum tannlækningalöggjafar um einkarétt tannlækna til að vinna í munnholi manna og tíðkast enn. Í 4. gr. laga nr. 7/1929, um tannlækningar, náðu undanþágurnar til lækna ef þeir sönnuðu fyrir heilbrigðisstjórninni að þeir hefðu aflað sér nægilegrar þekkingar í þessari grein. Með lögum nr. 34/1932 var dómsmálaráðherra síðan heimilað, með samþykki landlæknis, að veita mönnum, er lokið höfðu tannsmíðanámi, leyfi til að setja gervitennur og tanngarða í menn í samráði við héraðslækni í þeim héruðum sem væru tannlæknilaus. Þessi heimild til handa ráðherra var afnumin með lögum nr. 62/1947, þó þannig að þeir sem fengið höfðu leyfi ráðherra skyldu halda því þar til ákvæði yrðu sett í lög um réttindi þeirra og skyldur en slík löggjöf hefur aldrei verið sett. Skv. 9. gr. gildandi laga nr. 38/1985, um tannlækningar, getur sérhæft aðstoðarfólk undir stjórn tannlækna (nú tann tæknar) sinnt þessum verkefnum. Á það skal og bent að í dönskum lögum um klíníska tannsmiði (lov om kliniske tandteknikere), nr. 100/1979, með síðari breytingum, hafa klínískir tannsmiðir svipaðan rétt til að vinna við töku móta og mátun og gert er ráð fyrir í frumvarpi þessu og er það ekki eina landið þar sem tannsmiðir mega vinna slík störf sjálfstætt.

Þá skal tekið fram að í ákvörðun samkeppnisráðs nr. 29/1997 var sú vinna við viðskiptavini, sem ráðið taldi þurfa að fara fram í tengslum við tannsmíðavinnu, talin falla

undir samkeppnislög. Í ákvörðuninni var m.a. undirstrikuð sú meginregla samkeppnisréttar að allar hömlur á svigrúm manna í atvinnurekstri væru almennt til þess fallnar að draga úr samkeppni eða hafa skaðleg áhrif á samkeppni á tilteknum markaði. Þykir eðlilegt með hliðsjón af samkeppnislögum, nr. 8/1993, m.a. 1. gr. um markmið laganna og 17. gr. um skaðleg áhrif á samkeppni, að setja í lög ákvæði er leiði til aukinnar samkeppni á því sviði þjónustu er hér um ræðir, bæði milli tannlækna og tannsmiða og innbyrðis milli tannsmiða en í Tannsmiðafélagi Íslands voru 76 einstaklingar í árslok 1997 og í Sambandi íslenskra tannsmiðaverkstæðiseigenda um 20. Leiða má að því líkur að heimild til handa tannsmiðum, sem flestir eru með meistararéttindi, til að geta tekið mót og framkvæmt mátun muni leiða til lækkunar kostnaðar fyrir neytendur og sparnaðar hjá hinu opinbera. Þetta kemur og fram í framangreindri ákvörðun samkeppnisráðs en þar segir m.a. orðrétt: „Ekki er ástæða til að ætla annað en að samkeppni milli t.d. tannlækna og tannsmiða stuðli að lægra verði, hagkvæmni og betri þjónustu á sama hátt og í annarri atvinnustarfsemi.“

Frá 122. þingi hefur frumvarpi þessu verið breytt í nokkru. Breyting á 1. mgr. 1. gr. felur í sér að starfsréttindin miðist við meistarara í tannsmiði í stað tannsmiða. Jafnframt er nú kveðið á um það í 3. gr. að ráðherra sé skylt, ekki heimilt, að setja nánari ákvæði um framkvæmd laganna með reglugerð. Þar er honum skylt, ekki heimilt, að kveða á um með hvaða skilyrðum tannsmiðir skuli taka þátt í námskeiði til að geta öðlast starfsréttindi. Þá er bætt við í 3. gr. að iðnaðarráðherra geti sett reglur um að hluti af starfi tannsmiða skv. 1. mgr. 1. gr. skuli unninn í samstarfi við tannlækni en slíkt getur leitt til nokkurrar formlegrar takmörkunar á starfsheimild tannsmiða skv. 1. mgr. 1. gr. Í fylgiskjali I er gerður samanburður á námi tannsmiða á Íslandi og í Danmörku.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Auk þess sem vísað er til almennra athugasemda hér að framan skal tekið fram að í 1. mgr. þessarar greinar er fjallað um mikilvægan þátt í störfum tannsmiða, þ.e. smiði og viðgerðir á tanngómum (heilum tanngómum eða tannsettum) og tannpörtum (hlutum tanngóma, einni eða fleiri tönnum). Við það starf yrði unnið við töku móta af viðskiptavini og mátun góma eða tanna. Þykir eðlilegt að tannsmiðir, sem hafa meistararéttindi samkvæmt frumvarpi þessu, geti unnið öll þessi störf sjálfstætt, með öðrum orðum á eigin ábyrgð, en ekki undir handleiðslu og á ábyrgð annarra. Samkvæmt dómi Hæstaréttar Íslands um túlkun á 6. gr. laga nr. 38/1985, um tannlækningar, hefur tannsmiður ekki heimild nú til að starfa sjálfstætt í munnholi, þ.e. við mótatöku og mátun. Úr þeim heimildarskortri er ætlunin að bæta með sér lögum um tannsmiði á grundvelli lagafrumvarps þessa. Samkvæmt 3. gr. frumvarpsins má þó þrengja starfssviðið með því að áskilja samstarf við tannlækna í ákveðnum tilvikum.

Þótt störf við mótatöku og mátun tengist heilbrigði manna skal ítrekað að þau þykja þó ekki þess eðlis að tannsmiðir með meistararéttindi geti ekki unnið þau sjálfstætt eins og önnur störf sem þeir vinna á grundvelli iðnaðarlaga í löggiltri starfsgrein sinni. Í þessu sambandi vísast til stuttrar lýsingar á störfunum í almennum athugasemdum. Benda má á þessu til stuðnings að samkvæmt dönskum lögum geta klínískir tannsmiðir þar í landi unnið við mótatöku og mátun á eigin ábyrgð. Þá má benda hér á undanþágu þá sem tíðkast hefur hér á landi í árunna rás varðandi sérhæft aðstoðarfólk tannlækna sem telst til heilbrigðisstétta, andstætt tannsmiðum, en skv. 4. gr. laga nr. 24/1985, um starfsheiti og starfsréttindi heilbrigðisstétta, starfa þær stéttir nú „ýmist á eigin ábyrgð eða undir handleiðslu og á ábyrgð læknis eða annars sérfræðings á viðkomandi sviði“, með öðrum orðum í vissum tilvikum á eigin ábyrgð samkvæmt lögnum, andstætt því sem var samkvæmt eldri lögum. Taka má fram að nám tannsmiða er lengra en nám sérhæfðs aðstoðarfólks tannlækna (tanntækna) og er nú fjögur ár en auk þess þarf meistaraskólanám og eins árs starf að auki undir stjórn meistarara til að geta öðlast meistararéttindi í iðngreininni.

Í 1. mgr. er sleginn sá varnagli, eins og í dönsku lögunum um klíníska tannsmíði, að ekki séu sjúklegar breytingar eða meðfæddir gallar í munni eða kjálka viðskiptavinar. Gera má ráð fyrir að í þessum tilvikum vísi tannsmíðir viðskiptavinum sínum til heimilislækna eða annarra sérfræðinga, m.a. tannlækna, og afli jafnvel heilbrigðisvottorða í vafatilvikum áður en vinna hefst.

Í 1. mgr. er samkvæmt framangreindu gert ráð fyrir nauðsynlegri breytingu á íslenskri löggjöf til að tryggja að tannsmíðir með meistararéttindi geti með eðlilegum hætti sinnt mikilvægum störfum í löggiltri iðngrein sinni og atvinnufrelsi þeirra verði þannig tryggt. Sú hugsun kemur reyndar fram í 1. gr. samkeppnislaga, nr. 8/1993, þar sem segir að meginmarkmiði laganna um að efla virka samkeppni skuli m.a. ná með því að vinna gegn óhæfilegum hindrunum og takmörkunum á frelsi í atvinnurekstri.

Í 2. mgr. er kveðið á um að ákvæði 1. mgr. haggi ekki rétti tannsmíða til annarra starfa í löggiltri iðngrein sinni. Hér getur m.a. verið um að ræða smíði krónu og brúa en sú vinna tannsmíða hefur farið fram í samvinnu við tannlækna. Þá haggar málsgreinin ekki rétti tannlækna eða þeirra sem starfa undir handleiðslu og á ábyrgð tannlækna til að vinna við töku móta og mátun í munnholi né áunnum réttindum þeirra samkvæmt ákvæðum eldri laga. Sumir tannlæknar hafa jafnvel réttindi í tannsmíði á grundvelli iðnaðarlöggjafarinnar en ákvæða hennar þarf alltaf að gæta við tannsmíði.

Um 2. gr.

Í greininni eru ákvæði um refsingu við brotum á lögunum, svo og réttarfar.

Um 3. gr.

Í greininni er kveðið á um skyldu iðnaðarráðherra til að setja nánari ákvæði um framkvæmd laganna í reglugerð, ekki reglugerðarheimild eins og í frumvarpi á síðasta þingi.

Þá segir og að iðnaðarráðherra skuli, ekki geti, í reglugerð kveða á um með hvaða skilyrðum tannsmíðir skuli sækja námskeið til að geta öðlast starfsréttindi samkvæmt lögum þessum og er gert ráð fyrir að það sé gert að höfðu samráði við menntamálaráðuneytið. Á slíkum námskeiðum gætu þeir tannsmíðir, sem það kysu, í anda laga um starfsmenntun í atvinnulífínu, svo og símenntunar, aukið verkunnáttu sína og hæfni og lært m.a. mótatöku og mátun sem yrði mjög lítil en nauðsynlegur þáttur í störfum þeirra tannsmíða með meistararéttindi er mundu smíða og gera við tanngóma og tannparta. Gert er ráð fyrir að menntun eða starfsreynslu sem aflað hefur verið, t.d. á grundvelli sjálfstæðs starfs samkvæmt samningi við Tryggingastofnun ríkisins, megi meta sem ígildi námskeiðs eða hluta þess. Gert er ráð fyrir að allir tannsmíðir geti sótt námskeiðin þótt meistararéttindi séu skilyrði fyrir veitingu starfsréttinda í kjölfar þeirra.

Bætt er við frá síðasta frumvarpi að iðnaðarráðherra geti sett reglur um að hluti af starfi tannsmíða skv. 1. mgr. 1. gr. skuli unninn í samstarfi við tannlækni. Eins og segir í lok almennra athugasemda getur slíkt leitt til nokkurrar formlegrar takmörkunar á starfsréttindum tannsmíða með meistararéttindi. Þetta er byggt á fyrirmynd í heimildarákvæði dönsku laganna um klíníska tannsmíði og varðar fólk sem misst hefur hluta tanna en þó ekki allar. Í reyndinni yrði hins vegar samstarf með tannsmíð og tannlækni þegar viðskiptavinur væri með einhverjar tennur þótt ekki yrði mælt fyrir um slíkt samstarf.

Það yrði ákvörðunaratriði, t.d. að fenginni ráðgjöf danska klíníska tannsmíðaskólans, hversu mikið væri eðlilegt að kenna á viðkomandi námskeiði. Einhvern hluta kennslunnar gætu íslenskir aðilar innt af hendi, t.d. í meinafræði munnhols. Hugsanlega mætti síðar nota meistaraskólann að einhverju leyti og jafnvel fleiri skóla hér á landi, t.d. skóla klínískra aðstoðarmanna tannlækna (tanntækna). Að lokum mundi nám í tannsmíðaskólanum hér á landi væntanlega taka einhverjum breytingum og bjóða upp á meira nám í klínískum greinum, þ.e. kröfur yrðu smám saman hertar en námið yrði blandað nám eins og nú er en ekki sundurgreint eins og í Danmörku.

Námskeið virðist duga til að leysa núverandi vanda og ætti að nægja. Hér má hafa í huga að íslenskir meistarar í tannsmíðum með langt nám og góða reynslu að baki eiga auðveldlega að geta á skömmum tíma lært það sem til þarf um mótatöku og mátun, samskipti við viðskiptavini og fleira sem skiptir máli, t.d. meinafræði munnhols, þannig að ekki getur talist raunhæft að miða tímafjölda við nám í ákveðnum klínískum námsgreinum í Danmörku og þá nám ungra og lítt þjálfðra nemenda. Þá má nefna að í lögunum um klíníska tannsmíði í Danmörku 1979 var gert ráð fyrir að tannsmiðir þar í landi gætu með vissum skilyrðum öðlast réttindi til að starfa við klíníska tannsmíði með miklum mun auðveldari hætti en felst í náminu í klíníska tannsmíðaskólanum þar í landi. Jafnframt má nefna að í iðngreinum hér á landi hafa starfandi iðnaðarmenn iðulega mislangt nám að baki þar eð þeir eldri halda áunnum réttindum sínum þegar kröfur eru hertar, t.d. í löggjöf.

Varðandi starfsréttindanámskeiðið hefur verið haft samband við skóla fyrir klíníska tannsmíði í tannlæknaskóla Árósháskóla. Voru skólanum veittar upplýsingar um samamburð á námi tannsmíða á Íslandi og í Danmörku á grundvelli nefndarstarfs hér á landi ásamt töflu um tímafjölda í einstökum greinum, svo og veittar viðbótarupplýsingar og spurt ýmissa spurninga, m.a. hvort 100 eða 200 tímar dygðu eða jafnvel hvort námskeið dygði alls ekki að mati Dana.

Í svari danska skólans, sbr. fylgiskjal II, var að finna tillögu um réttindanámskeið fyrir tannsmíði á Íslandi. Tillögunna vann Helga Lærgren, tannlæknir við skólann, sem sér um kennslu í klínískum tannsmíðum en þær snúa að samskiptum við viðskiptavini.

Tillagan byggðist á danskri áætlun um námskeið sem samþykkt var 1985 af dönskum stjórnvöldum, m.a. menntamálaráðuneytinu, nánar tiltekið námskeið sem veita átti starfandi tannsmíðum sömu starfsréttindi og nýskólagengnum klínískum tannsmíðum þar í landi.

Í tillögunni er gert ráð fyrir námskeiði með alls 133 tímum fyrir íslenska tannsmíði. Námið yrði sem hér segir:

Fræðilegur hluti:

- bitfræði 8 tímar
- tannskemmdir 4 tímar
- meinafræði munnhols 6 tímar
- tannholdsfræði 4 tímar
- tannsmíði 44 tímar

68 tímar

Klínískur hluti (samskipti við viðskiptavini), m.a. verkstæðisvinna:

- 1 heilgómur fyrir efri góm og neðri góm 20 tímar
- 1 eftirgerðargómur annaðhvort fyrir efri góm eða neðri góm 15 tímar
- 1 partgómur fyrir efri góm 15 tímar
- 1 partgómur fyrir neðri góm 15 tímar

65 tímar

Gert er ráð fyrir að námskeið yrði haldið á Íslandi og kæmu þá tveir frá danska skólanum hingað (miðað við sjö eða færri á námskeiðinu) en einnig er gefinn kostur á að íslenskir tannsmiðir fari á mánaðarnámskeið í danska skólanum.

Í gögnum kemur fram að gengið sé út frá fullnægjandi tímasókn í fræðilega hlutanum en fullnægjandi færni í klíníska hlutanum. Reynist einhverju áfátt er jafnvel möguleiki á framlengingu eða framhaldskennslu.

Danir leystu starfsréttindavandamál sín 1985 með þessum hætti þannig að segja mætti að við gerðum ekki minni kröfur en Danir, miðað við sambærilegar aðstæður, ef við færum að á sama hátt nú hér á landi, jafnvel meiri kröfur miðað við ákvæði dönsku laganna frá 1979.

Framangreind tillaga hefur verið borin undir menntamálaráðuneytið og gerir það ekki athugasemdir við umfang námskeiðsins sem stæði öllum tannsmíðum til boða.

Um 4. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringar.

Fylgiskjal I.

Samanburður á námi tannsmíða á Íslandi og í Danmörku.

Sumarið 1998 var tekin saman sérstök samanburðartafla þar sem fram kemur hvaða grein ar eru kenndar í löndunum tveimur og hversu mikið í hverri grein.

Fram kemur að miðað við réttindi til að starfa sjálfstætt samkvæmt tannsmíðafrumvarpinu, sem lagt var fram á síðasta þingi, hefði tannsmíður á Íslandi að baki tæpra 5.000 tíma nám í tannsmíði sem sveinn en um 7.200 tíma sem meistari. Síðustu tíu árin hafa tannsmíðanemar á Íslandi verið með stúdentspróf sem undirstöðumenntun og bætir það að vissu leyti við tímafjöldann en er þó ekki tekið inn í tölurnar hér. Klínískur tannsmíður í Danmörku, sem starfar undir stjórn annars, hefur hins vegar að baki samtals í almennri og klínískri tannsmíði þar í landi rösklega 4.700 tíma nám (miðað við tveggja ára nám í almennri tannsmíði og að viðkomandi sé 20 ára eða eldri í upphafi náms). Sjálfstætt starfandi klínískur tannsmíður í Danmörku hefur hins vegar að baki um 6.200 tíma samtals samkvæmt sömu forsendum. Sé miðað við tveggja og hálfis árs nám í almennri tannsmíði í Danmörku, þ.e. ef nám byrjar í kjölfar grunnskóla, hækka tölurnar þar og verða rösklega 5.400 tímar og um 6.900 tímar. Ef nám í tannsmíði er hafið í báðum löndunum við 20 ára aldur er samkvæmt þessu ljóst að tannsmíðameistari á Íslandi hefur talsvert fleiri tíma að baki við tannsmíðanám en meistari í Danmörku, um 7.200 tíma, miðað við rösklega 4.700 tíma nám í Danmörku ef klíníski tannsmíðurinn starfar þar undir stjórn annars en um 6.200 tíma ef hann starfar þar sjálfstætt.

Hins vegar er samsetning kennslugreina nokkuð mismunandi sem stafar fyrst og fremst af því að í Danmörku klofnar námið eftir almenna tannsmíðaskólann í tvo skóla, klíníska tannsmíðaskólann og skóla þar sem krónu- og brúargerð er kennd. Klínískur tannsmíður í Danmörku hefur að baki mun meira nám en íslenskur meistari í klínískum greinum sem snúa að samskiptum við viðskiptavinum, m.a. vinnu í munnholi. Þannig er kennslugreinin forvinna vegna tannsmíði á klíník (stofu), svo og sá hluti kennslugreinarinnar tannsmíði á klíník þar sem ekki er sinnt eiginlegri tannsmíði, ekki kennd íslenskum tannsmíðum. Í báðum þessum tilvikum er kennt að annast viðskiptavin og m.a. taka mót og máta þau. Þá er kennt að bóka viðskiptavinum og því um líkt. Meinafræði munnhols og nokkrar smærri greinar, t.d. tannholdsfræði, eru heldur ekki kenndar íslenskum tannsmíðum. Hins vegar eru íslenskir tannsmíðir með mun meira nám í einni klínískri grein, bitfræði. Í líf- og læknisfræðilegum grunngreinum hafa íslenskir tannsmíðir mun meira nám að baki almennt en klínískir tannsmíðir í Danmörku stunda þó meira nám í ýmsum smærri greinum og sumar þeirra eru jafnvel ekki kenndar í íslenska tannsmíðaskólanum, t.d. lífeðlisfræði, en að einhverju leyti eru slíkar greinar hins vegar kenndar hér á landi í framhaldsnámi. Nokkuð er þó kennt í líffærafræði í tannsmíðaskólanum hér og í einni þessara líf- og læknisfræðilegu grunngreina er kennslan miklu meiri á Íslandi, þ.e. í formfræði tanna. Á hinn bóginn hefur tannsmíðameistari á Íslandi að baki mun lengra nám í krónu- og brúargerð en klínískur tannsmíður í Danmörku og hefur einnig lært nokkuð um t.d. tannréttingar.

Taka má fram að í íslenska meistaraskólanum eru kenndar ýmsar greinar sem eru ekki í danska náminu og má þar nefna greinar sem tengjast stjórnun, reikningsskilum, tölvunotkun og því um líku. Eftir er að bæta við valgreinum í meistaraskólanum hér á landi og faggreinum þannig að meistaraskólanámið á eftir að aukast hér á landi.

Samanburðurinn leiðir í stuttu máli samkvæmt þessu til þeirrar niðurstöðu að íslenskir tannsmíðameistarar hafa mun fleiri námstíma að baki en klínískir tannsmiðir í Danmörku. Íslensku meistarana skortir kennslu í nokkrum klínískum greinum og jafnvel einhverjum líf- og læknisfræðilegum grunngreinum. Þeir hafi hins vegar að baki meira nám í mikilvægri klínískri grein, bitfræðinni, og miklu meira nám í einni líf- og læknisfræðilegri grunngrein, formfræði tanna, auk þess sem þeir hafa mun meira nám að baki við smíði krónu og brúa, hafa lært meira í ýmsum stjórnunar- og rekstrargreinum í meistaraskólanum og taka verður tillit til þess að þeir hafa lært fyrir stúdentspróf frá menntaskóla eða fjölbrautaskóla ýmislegt sem tengist náminu og ekki er talið með í þessum samanburði. Þá hafa íslenskir tannsmíðameistarar tvö starfsár að baki sem hluta af námi í stað eins hjá klínískum tannsmiðum sem starfa sjálfstætt í Danmörku, annað árið til að geta öðlast sveinspróf og hitt árið til að geta fengið meistararéttindi, og hefur þetta áhrif á tímafjöldann á Íslandi. Þeir hafa einnig oft mikla starfsreynslu að baki að námi loknu. Starfsreynsluna verður að meta þegar metið verður hvort þeir fái réttindi til að taka mót í munnholi og máta þau og geti þannig starfað sjálfstætt, án milligöngu tannlækna. Þess má geta að ýmsir tannsmiðir hafa starfað á klíník (stofu) með tannlæknum og öðlast þar reynslu og einhverjir jafnvel starfað sem aðstoðarmenn tannlækna (tanntæknar) og þá m.a. tekið mót.

Hér að framan er um að ræða samanburð á námi tannsmiða á Íslandi og Danmörku eins og það er nú. Mikilvægt er að hafa í huga, eins og fram kemur í athugasemdum við 3. gr. frumvarpsins, að í lögnum um klíníska tannsmiði í Danmörku 1979 var gert ráð fyrir að starfandi tannsmiðir þar í landi gætu með vissum skilyrðum öðlast réttindi til að starfa við klíníska tannsmiði með miklum mun auðveldari hætti en fólst í náminu í klíníska tannsmíðaskólanum þar í landi. Þeir þurftu með öðrum orðum ekki að bæta við sig námi í öllum þeim umframtímum sem kenndir voru í sumum kennslugreinum í skólanum. Ekki sýnist þörf á að gera strangari kröfur til íslenskra tannsmiða en gerðar voru til dönsku tannsmiðanna á þeim tíma er þeir fengu viðbótarstarfsréttindi að lögum, þ.e. með því að nota annan samanburðargrundvöll og benda eingöngu á það sem vantar á nám í einstökum námsgreinum. Jafnframt má ítreka að í iðngreinum hér á landi hafa starfandi iðnaðarmenn iðulega mislangt nám að baki þar eð þeir eldri halda áunnum réttindum sínum þegar kröfur eru hertar, t.d. í löggjöf.

Hér má einnig vísa til niðurlags athugasemda við 3. gr. frumvarpsins varðandi tillögu skóla fyrir klíníska tannsmiði í tannlæknaskóla Árósháskóla um réttindanámskeið fyrir íslenska tannsmiði.

Fylgiskjal II.

Bréf Tannlæknaskólans – Árósháskóla til iðnaðarráðuneytisins.

(9. október 1998.)

Hjálagt sendist svar við erindi yðar frá 26. september 1998 varðandi tillögu um réttindanámskeið fyrir tannsmiði á Íslandi. Tillöguna vann Helga Largren, deildartannlæknir í klínískri tannsmíðakennslu.

Tillagan byggir á námskeiðsáætlun sem heilbrigðisstjórnin og menntamálaráðuneytið í Danmörku samþykktu árið 1985 þar sem fjallað var um var sérstaklega tilsníðið námskeið til að starfandi tannsmiðir gætu staðið jafnfætis nýútskrifuðum klínískum tannsmiðum með tilliti

til þess að fá réttindi.

Það er forsenda fyrir því að fá vottorð um menntun að námskeiðinu sé lokið með fullnægjandi hætti.

Við sendum tillöguna íslenska iðnaðarráðuneytinu til frekari meðferðar. Ef áætlunin verður samþykkt og þess er óskað að hafa kennara frá skólanum í Árósum á námskeiðinu þarf að gera fjárhagsáætlun eftir reglum Árósháskóla um þá starfsemi sem skilar tekjum.

Virðingarfyllst,

Bodil Birn
skólastjóri.

Fylgiskjal:

Áætlanir og bréfaskriftir
við menntamálaráðuneytið í Danmörku
1984–1985 sendast í bréfi.

Skóli fyrir tanntækna, tannfræðinga og klíníska tannsmiði
Tannlæknaskólanum – Árósháskóla 9. október 1998

Tillaga um réttindanámskeið fyrir tannsmiði á Íslandi.

Fræðilegur hluti.

Bitfræði 8 tímar
Tannskemmdir 4 tímar
Meinafræði munnhols 6 tímar
Tannholdsfræði 4 tímar
Tannsmiði 44 tímar
Alls 68 tímar

Klínískur hluti (m.a. verkstæðisvinna).

1 heilgómur fyrir efri góm og neðri góm 20 tímar
1 eftirgerðargómur annaðhvort fyrir efri góm eða neðri góm 15 tímar
1 partgómur fyrir efri góm 15 tímar
1 partgómur fyrir neðri góm 15 tímar
Alls 65 tímar

Námskeiðið tekur um fjórar vikur. Annaðhvort getur Lone Nyhuus, deildartannlæknir frá tannsmíða- og bitfræðideild, og undirrituð komið til Íslands og haldið námskeiðið, hugsanlega í samvinnu við Tannlæknaskólann á Íslandi, eða íslensku tannsmiðimur geta komið til Danmerkur þar sem unnt er að halda námskeiðið í Tannlæknaskólanum í Árósum.

Virðingarfyllst,

Helga Largren, deildartannlæknir í klínískri tannsmíðakennslu.

Fylgiskjal III.

*Fjármálaráðuneyti,
fjárlagaskrifstofa:*

Umsögn um frumvarp til laga um starfsréttindi tannsmiða.

Tilgangur frumvarpsins er að tryggja rétt tannsmiða með meistararéttindi til að geta starfað sjálfstætt að grein sinni, sem er löggilt iðngrein, og þá unnið á eigin ábyrgð við töku móta og mátun þeirra.

Í 3. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir að ráðherra setji reglur um framkvæmd laganna, þar á meðal um skilyrði um námskeið sem tannsmiðir skulu sækja til að öðlast starfsréttindi samkvæmt lögnum. Í athugasemd við greinina er gerð grein fyrir tillögu um 133 tíma starfsréttindanámskeið sem halda mætti hér á landi eða í Danmörku. Áætlað er að kostnaður við námskeið geti verið á bilinu 2–4 m.kr. eftir fjölda þátttakenda og námskeiðsstað. Gera verður ráð fyrir að kostnaðurinn skiptist milli ríkisins og þátttakenda. Verði frumvarpið að lögum má ætla að það leiði til sparnaðar hjá almenningi og hjá Tryggingastofnun ríkisins sem greiddi á síðasta ári um 40 m.kr. vegna tannsmiða þótt ekki séu forsendur til að áætla fjárhæðir í því sambandi.